

El saltiró de la colza, una amenaça per la bona implantació del cultiu

nov. 26, 2020 |

El saltiró (*Psylliodes chrysocephala*) és una de les plagues que condicionen més la bona implantació de la colza. Conèixer la seva biologia i fer un monitoratge de la parcel·la pot ajudar a reduir el risc de patir danys en un dels moments més crítics del cultiu.

El saltiró gran de la colza (*Psylliodes chrysocephala*) és un escarabat d'entre 3 i 5 mm, que presenta una cutícula brillant amb reflexes blaus metàl·lics (Fotografia 1). Les extremitats de les potes i les antenes són d'un color vermell daurat, i les dues potes del darrera estan molt més desenvolupades que la resta, la qual cosa els permet saltar per moure's.

Fotografia 1. Individus de saltiró capturats durant els seguiments de la campanya 2020-2021.

Les condicions que afavoreixen el desenvolupament del saltiró són temperatures màximes per sota dels 20°C seguides d'una pujada de les temperatures. L'eclosió dels ous i l'activitat de les larves s'inhibeix per sota dels 3°C. Habitualment, els vols majoritaris es produeixen a mitjans de setembre, quan els escarabats abandonen els matolls, bardisses i vegetació densa on han passat l'estiu. Un individu adult és capaç de volar durant diversos quilòmetres, tot i així és més freqüent trobar-los a prop de camps on l'any anterior hi hagués hagut colza.

Síntomes

Els escarabats adults es mengen les fulles de la colza durant els primers estadis del cultiu, fent petites mossegades circulars que poden arribar a perforar-la (Fotografia 2). Els moments més crítics són des de la naixença (aparició dels dos cotiledons) fins a l'estadi de tres fulles. Pot produir lesions que limiten el correcte desenvolupament de les plantes o fins i tot es pot menjar tota la plàntula sencera.

Fotografia 2. Danys provocats per el saltiró de la colza.

Fotografia 3. Saltiró en plena activitat, menjant les fulles de la colza.

Si la pressió de la plaga és molt forta, també pot provocar danys durant l'estadi de roseta. Les

larves de *Psylliodes chrysocephala* poden perforar els pecíols de les fulles i migrar al cor de les plantes en fase de roseta o en tiges joves. Això pot provocar una alteració del creixement de la planta o la destrucció del brot terminal si l'atac és molt sever abans de l'emissió de la tija.

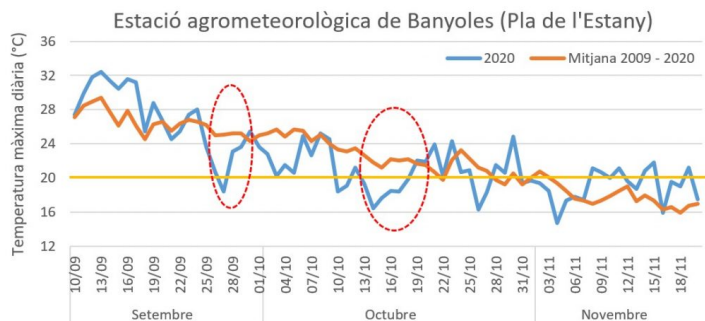
Control de la plaga

En les parcel·les de colza convencionals, és una plaga fàcil de controlar fent una aplicació insecticida en el moment en què comença a emergir el cultiu i es detecten els primers danys. Es poden aplicar diverses matèries actives com cipermetrin, deltametrin, lambda cihalotrin, o esfenvalerato, totes elles igualment efectives.

En producció ecològica no hi ha cap producte autoritzat per combatre el saltiró, en aquest cas s'hauran de prendre mesures agronòmiques de control. La clau és assegurar una ràpida germinació i creixement dels primers estadis del cultiu, per reduir el risc de danys en un moment en què la colza és molt sensible i les lesions poden ser irreversibles. Per aconseguir això es recomana sembrar amb un grau d'humitat adequat, evitant sèmres en sòls massa secs que puguin alentir la naixença. Retardar la sembra en zones més càlides també pot ajudar a reduir els danys, ja que amb temperatures més baixes l'activitat del saltiró disminueix.

Monitoratge de la campanya 2020-2021

La climatologia d'aquesta campanya ha afavorit en certa manera la presència de saltiró, ja que s'han donat episodis amb temperatures màximes per sota dels 20°C seguides d'un període de temperatures més elevades (Figura 1).

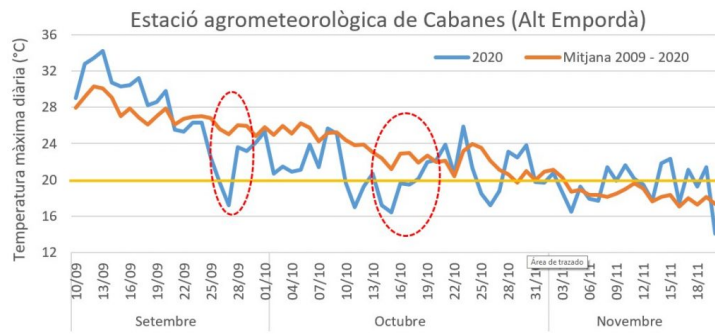

Figura 1. Temperatures màximes diàries durant els mesos de setembre, octubre i novembre dels 10 darrers anys en comparació amb la campanya 2020 a les estacions agroclimàtiques de Banyoles (el Pla de l'Estany) i Cabanes (l'Alt Empordà). La línia groga marca els 20°C que condicionen l'activitat del saltiró.

Els seguiments del saltiró realitzats aquesta campanya 2020-2021, mitjançant captures amb cubeta groga enterrada (Fotografia 4), han permès determinar les zones més afectades per la plaga. S'han seguit diverses parcel·les de colza en producció ecològica de les comarques gironines; concretament a Cornellà del Terri (el Pla de l'Estany), Palol de Revardit (el Pla de l'Estany), Vilademuls (el Pla de l'Estany), Viladasens (el Gironès), Bàscara (l'Alt Empordà) i Ordís (l'Alt Empordà).

Fotografia 4. Cubeta groga enterrada a la parcel·la de Bàscara la campanya 2020-2021.

Fotografia 5. Individus capturats durant el seguiment de la parcel·la d'Ordís (Alt Empordà) durant la campanya 2020-2021

Això ha permès monitoritzar la plaga durant els primers estadis de desenvolupament del cultiu, però en cap cas serveix per reduir els danys. A la figura 2 es pot observar com la zona amb més pressió de la plaga ha estat a Ordís (l'Alt Empordà) amb recomptes de fins a 120 individus per trampa. Les parcel·les on s'han capturat més individus també han estat les que han presentat més percentatge de danys (Figura 3), amb afectacions del 98% de plantes amb danys a Ordís (l'Alt Empordà).

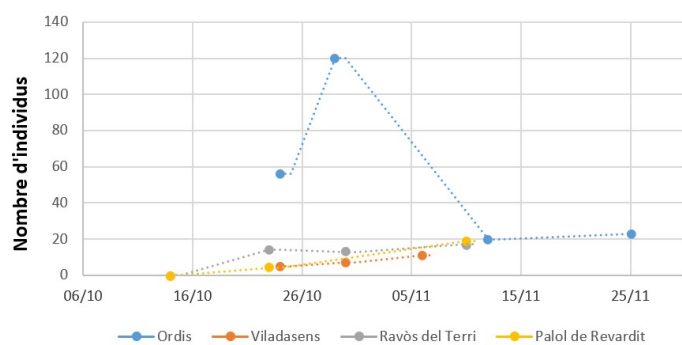

Figura 2. Captures dels individus de saltiró amb les cubetes grogues enterrades a les

parcel·les de seguiment de la campanya 2020-2021.

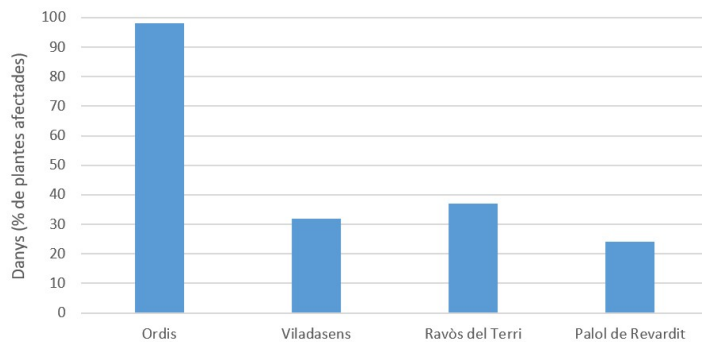

Figura 3. Incidència del saltiró en percentatge de plantes amb danys a les parcel·les de seguiment de la campanya 2020-2021.

Fons Europeu Agrícola de
Desenvolupament Rural:
Europa inverteix en les zones rurals

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació

Part de la informació s'ha obtingut en col·laboració amb l'ASPEGI (Associació de Productors Ecològics de Girona) en el marc del Grup operatiu 'Foment de la producció d'ordi, blat de moro, userda i oleaginoses en producció ecològica per a l'alimentació dels animals'. Projecte pilot innovadors de l'Associació Europea per a la Innovació (AEI) en matèria de productivitat i sostenibilitat agrícoles.

AUTORS

JOAN SERRA

IRTA Programa de Cultius Extensius
Sostenibles (Mas Badia)

ROSER SAYERAS

IRTA Programa de Cultius Extensius
Sostenibles (Mas Badia)

EDUARD GONZALO

IRTA Programa de Cultius Extensius
Sostenibles (Mas Badia)

JOAN FAÑÉ

IRTA Programa de Cultius Extensius
Sostenibles (Mas Badia)